

PO POWSTANIU STYCZNIOWYM

Oś czasu

Notatka z lekcji

1. Represje wobec uczestników powstania styczniowego;
2. Likwidacja odrębności królestwa polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych;
3. Polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa;
4. Represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego;
5. Sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji;
6. Polityka germanizacji w zaborze pruskim rugi pruskie, kulturkampf;
7. Autonomia Galicji i jej przejawy polonizacja oświaty i rozwój kultury;
8. Postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim;
9. Świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego;
10. Postaci: Mieczysław Ledóchowski, Michał Drzymała, Maria Konopnicka, Piotr Wawrzyniak;
11. Terminy: rusyfikacja, germanizacja, Uniwersytet Latający, tajne komplety, kibitka, trójlojalizm, rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk szkolny.

Mieczysław Ledóchowski

Aleksander Apuchtin

Uosobieniem polityki rusyfikacyjnej w szkolnictwie był kurator rosyjski Aleksander Apuchtin, gdyż w czasie jego urzędowania wynaradawianie młodzieży polskiej osiągnęło niespotykane dotąd rozmiary.

Wprowadzono szkalujące polskość podręczniki, rozwinięto kult cesarza w szkołach, inwigilowano młodzież i nauczycieli zarówno w szkole, jak i na stacjach.

Czasy te nazwano „nocą apuchtinowską”.

Rugi pruskie. Akcja wywołała powszechne oburzenie w Europie, a nawet protesty w samych Niemczech. Obraz Wojciecha Kossaka z 1909 r.

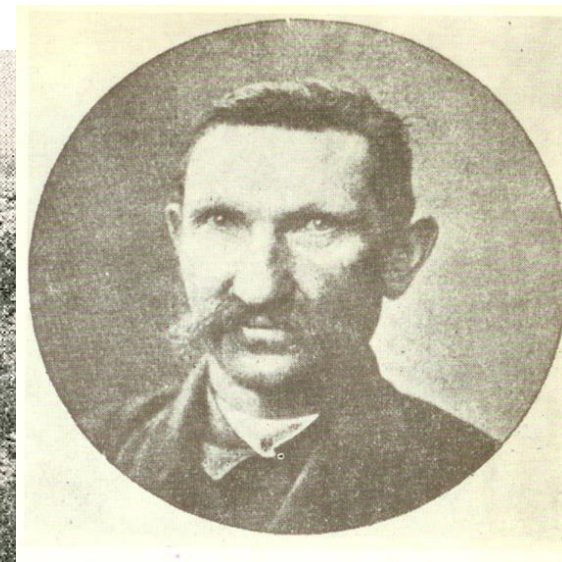
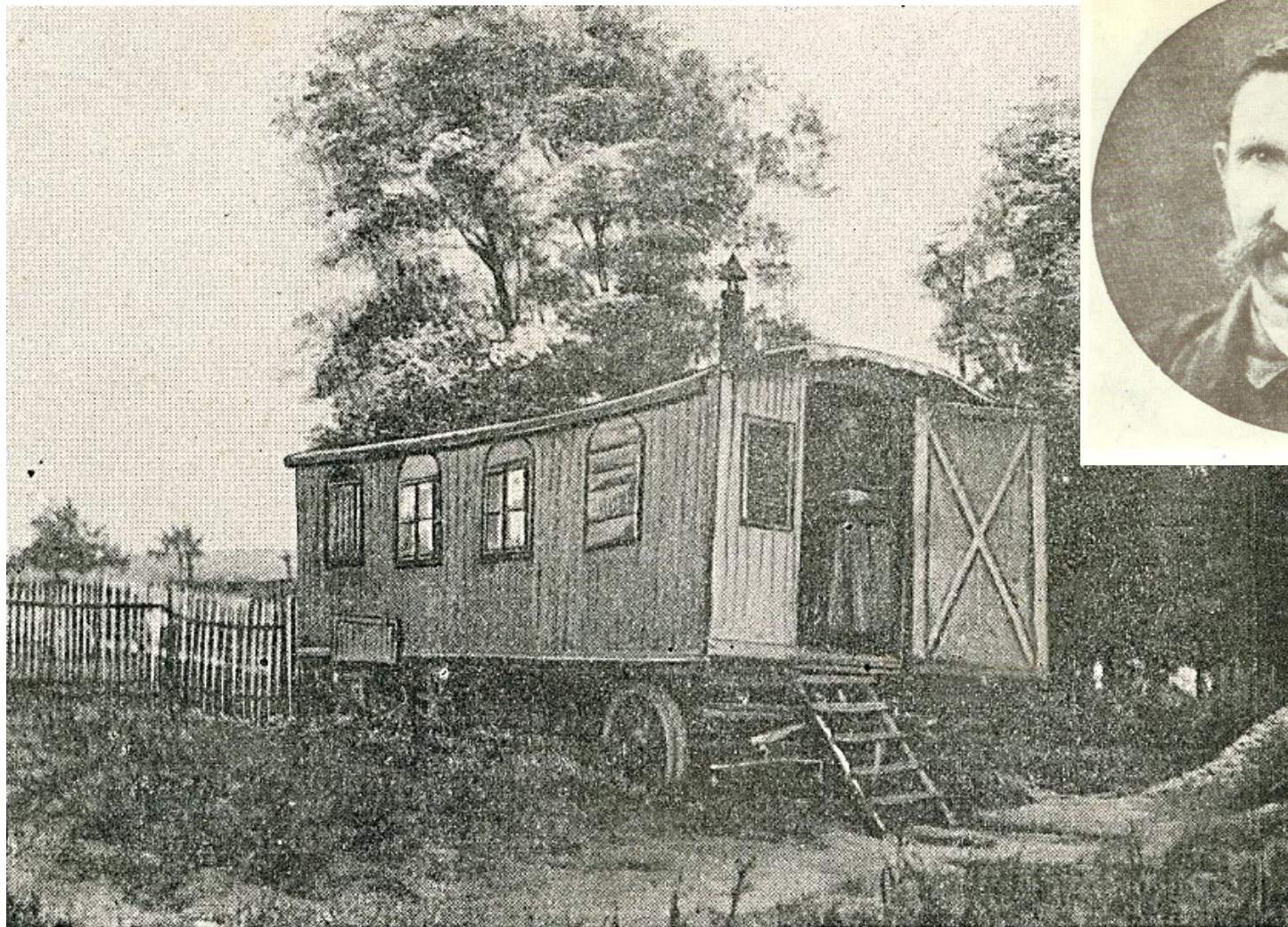
Karykatura polityki kulturkampfu –
Bismarck rozgrywający partię szachów
z papieżem, autor nieznany, ok. 1875 r.

Pomnik Bronisławy
Śmidowiczównej
we Wrześni

Strajkujące dzieci we Wrześni,
u góry pośrodku
Bronia Śmidowiczówna

Wóz Drzymały na zdjęciu z 1906 r. Niemieckie władze zażądały jego usunięcia. Wysłunęły argument, że jeśli stoi w jednym miejscu ponad 24 godziny, to jest domem. Wówczas uparty chłop zaczął codziennie przesuwać wóz na inne miejsce. Postawa Drzymały stała się symbolem oporu polskiego społeczeństwa wobec germanizacji.

Hrabě Agenor Goluchowski.
Die fotografie kreslil Josef Mukařovský.

Agenor Gołuchowski

Zapamiętaj

	Polityka zaborców	Reakcja Polaków
Zabór rosyjski	<p>Rusyfikacja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) likwidacja polskich urzędów, sądów i budżetu, 2) nauka po rosyjsku, 3) Królestwo nazywane Krajem Przywiślańskim.	<p>Pozytywizm - program przebudowy społeczeństwa i okres literacki (1864 - ok. 1890):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) krytyka powstań, 2) praca organiczna - dążenie do postępu gospodarczego kraju i rozwoju kulturalnego społeczeństwa, zwłaszcza chłopów, 3) praca u podstaw - kształcenie chłopów i rozbudzanie ich świadomości narodowej.

Zapamiętaj

	Polityka zaborców	Reakcja Polaków
Zabór pruski	<p>Germanizacja, nasilona po 1871 r.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kulturkampf- walka z Kościołem katolickim i dodatkowo z polskością, 2) rugi pruskie - wysiedlenie 30 tysięcy polskich osadników z innych zaborów, 3) wykupywanie ziemi od Polaków przez Komisję Kolonizacyjną, 4) zniemczenie urzędów, sądów i szkół.	<ol style="list-style-type: none"> 1) praca organiczna (od lat 40. XIX w.), wymuszona konkurencją z niemieckimi gospodarstwami: dobra organizacja, nowoczesne metody rolnicze, kółka rolnicze oraz stowarzyszenia umacniające solidarność między Polakami, 2) strajk dzieci polskich we Wrześni przeciwko nauczaniu religii po niemiecku.

Zapamiętaj

	Polityka zaborców	Reakcja Polaków
Zabór austriacki (Galicja)	<p>Autonomia galicyjska (po 1866):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polacy we władzach Galicji, • polski językiem urzędowym, • w miarę swobodny rozwój polskiej kultury i oświaty.	<p>Trójlojalizm:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polacy wierni temu państwu zaborczemu, w którym żyli.

Pytania

- wyjaśnij znaczenie terminów: rusyfikacja, Kraj Przywiślański, germanizacja, kulturkampf, rugi pruskie, trójlojalizm, praca organiczna, Komisja Kolonizacyjna, generał-gubernator, kibitka, tajne komplety, Uniwersytet Latający, Hakata, nowela osadnicza, Rota, ustawa kagańcowa;
- opisz postać: Michała Drzymały, Marii Konopnickiej;
- wymień bezpośrednio represje wobec uczestników powstania styczniowego;
- przedstaw postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji;
- przedstaw politykę władz carskich wobec Królestwa Polskiego;
- wymień przykłady rusyfikacji i germanizacji Polaków pod zaborami;
- wyjaśnij, na czym polegała polityka kulturkampfu;
- wymień przykłady trójlojalizmu Polaków w zaborze rosyjskim, pruskim, austriackim;
- scharakteryzuj działalność ruchu spółdzielczego w zaborze pruskim.